

אובססיה בריבוע

סרטו האחרון של ורנר (סטרונק, ה' מיטורין של קאספר האור) הרצוג, הוא סיפור כפול של אובססיה. מצד אחד האובססיה של גיבור הסרט, אחד בשם בראין סוויני פיצג'ראלד, המכונה בפי תושבי פרו שאינם מסוגלים לבטא את שמו, בשם פיצג'ראלדו. אותו פיצג'ראלדו נרדף על-ידי רעיון אחד ויחיד — להביא את אנריקו קארוו ועימו את בשורת האופרה האיטלקית, לג'ונגלים של דרום אמריקה. שהיו נתונים באותה תקופה בידי לבנים, אשר חלבו את עצייהגומי בעזרת כוחהעבודה הוול של האינדיאנים והפכו מיליונרים בן לילה.

האובססיה השניה היא של הרצוג עצמו. שהתעקש לעשות את הסרט הזה בכל מחיר, למרות מטע של מיכשולים משי-ברים, בעיות ותקרים, אשר היו שוכרים כל אדם אחר, אך לא אותו. ההסרטה נמשכה ארבע שנים ויותר, את התסריט היה צורך לכתוב מחדש תוך כדי הסרטה, אחרי שהכוכב הראשי האחד (ג'ייסון רור בארדס) פרש בשל מחלה ולא חזר, וכוכב שני (מיק ג'אגר) פרש משום שה צילומים התעכבו יתר על המידה והתר נגשו עם התחייבויותיו הקודמות. את אתר ההסרטה החליפו פעמיים, לא מתוך רצון אלא מכוח המציאות, אחרי שה צוות מצא את עצמו בין מחנות ניצים של מורדים ומישטר, ונוכחותו במקום

הניצבים האינדיאנים מעלים את הספינה על לשון האדמה במעדה האמונס סיפור כפול של אובססיה

והפסיפון המשמיע בקוליקולות אריות מפי קארוו, הופך לסמל של רוח הפיוט, של האמונה כבלתיאפשרי ושל כוחה של האמנות לעשות את הבלתיאפשרי. וגם אם המסע מסתיים בסופו של דבר בכי שלון, זהו כישלון פסי, כישלון מפואר שממנו יוצאת הרוח האנושית מנצחת, גם אם הרווח הכספי אינו מתלווה לגי צחון.

וכך בערך יקרה כנראה גם להרצוג.

סיפור את כל המרכיבים גם יחד. התמי הוני פיצג'ראלדו, שחי בעירספר פראית, שבה רק בריונים לבנים גסירוח המעבי דים בפרך אלפי אינדיאנים פראיים, סו חרים המספקים לאיליהגומי את מצרכיהם ויצאניות הממלאות את דרישותיהם. אותו פיצג'ראלדו סבור שהדבר היחיד שהסר במקום הזה הוא ביתאופרה. חלומי להקים ביתאופרה כזה בכל מחיר, וכאשר אינו מוצא לכך שום ממון, הוא מגיע למסקנה שרק אם יהפוך לבעל ממון כמו כל הא חרים, על-ידי ניצול מישטחים של עצי גומי, יוכה להגשים את חלומו.

הוא מבקש זיכיון, ומקבל אותו, בי שטח מרוחק שאין איש חפץ בו, כי אין שום אפשרות להוביל משם את הגומי אל נמל מרכזי כלשהו. אבל הוים וחולמים אין עוצרים בטענות בטלות שכאלה, פיצג'ראלדו בודק את המפה, רואה שיש נהר גדול אחד, המוביל לכיוון השטחים שהוק צו לו, והוא קרוב, במקום אחד, לנהר גדול שני, העובר ממש בתוך השטחים. כל מה שמפריד בין שני הנהרות היא גיבי עה של כשלושה קילומטרים, ופיצג'ראלדו מחליט לעבור אותה, עם אונייתו. כך בפשטות: הוא יעלה את האוניה הגדולה על היבשה, יגרור אותה במעלה הגיבעה, ויחליק אותה לצד השני, במורד הגיבי עה, וכך יעבור מנהר אחד לשני.

הבלתי אפשרי. פיצג'ראלדו עם כנר פיית המלחים המפוקפקים שלו, עם האיני דיאנים המשתפים עימו פעולה, כי הם משוכנעים כי הוא אל מן החלל החיצון.

הספינה של פיצג'ראלדו עומדת על היבשה הרוח האנושית מנצחת

קדאום קינסקי בתפקיד פיצג'ראלדו לעשות את הבלתי אפשרי

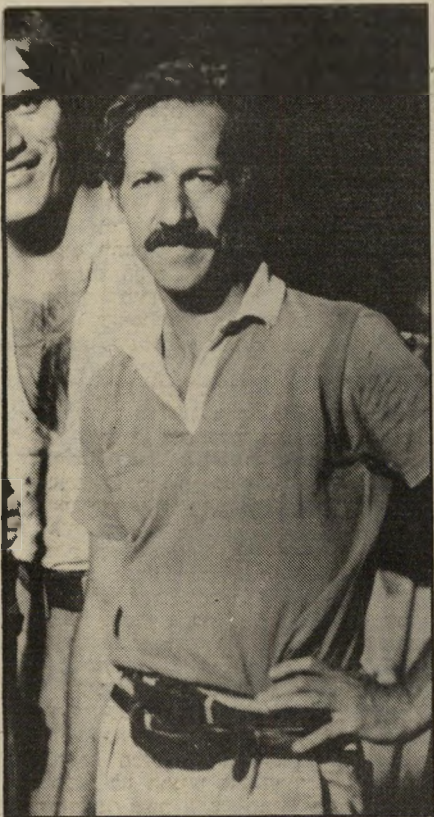
זאת מתוך שימת דגש חזק על הצד הפי יוטי של העלילה.

להקים אופרה. הפעם הוא מצא ב-

נוצלה למטרות פוליטיות, הילידים טענו שהרצוג ואנשיו אינם אלא זרוע נוספת של האיש הלבן שבא לנצלם, מבלי להזכיר את כל האגדות שפשטו במקום בני הכישופים האיומים והנוראים שיטילו על השטן מן המרחקים על בני המקום — אבדן נפש, אובדן כוח גברא וכיוצא באלה.

תהפוכות ומשברים. ואכן, האובי ססיה של פיצג'ראלדו מצאה את ביטויה בסרט שיצא אזור למרות הכל, ואשר זיכה את הרצוג בפרס הבימוי בפסטיבל הסרטים בקאן, והאובססיה של הבימאי זכתה גם היא לביטוי קולנועי, מרתק לא פחות (ויש אומרים אף יותר). בסרט תעודי בשם משא של הלוחות, שאותו עשה האמריקאי לס בלאנק, שהתלווה להרצוג ולצוותו במשך חודשים ארוכים ועקב במצלמתו אחרי כל התהפוכות, המשברים והאנשים, שחלקם אינם נראים כלל בגיר-סה הגמורה של הסרט העלילתי, אבל חלקם היה גדול בעשייתו. הסרט התעודי הובא על-ידי מכון גיתה והמכון הישראלי לקולנוע, ויוצג, חדיפעמית, בסינמטקים של שלוש הערים הגדולות.

פיצג'ראלדו הוא נושא המשוע לאיש כמו הרצוג, אשר בכל סרטיו הקודמים בחר לעסוק באנשים יוצאי-דופן וחריגים חברתיים, במיפגשים בין תרבויות שונות ובהוצאות ההרסניות של מיפגשים אלה, ובהתמודדות שבין הרוח והגשמיות, כל

בימאי ורנר הרצוג בכל מחיר

עצם העובדה שהוא הצליח להשלים את הסרט מהווה כבר ניצחון גדול. במקור, ההיסטורי היתה דמות נוספת מילבד דמות האירי המזר, של סוחר-גומי מקומי בשם קארלוס פרמין פיצג'ראלד. אבל הרצוג, השתמש בשתי הדמויות רק כאבני דרך, ולא התעניין במיוחד בעובדות ההיסטורייות. כל מה שמשך אותו לדמות פיצג'ראלד, היתה העובדה שהאיש העביר פעם ספינת-נהר מעל לשון אדמה, מנהר אחד לשני, אמנם הוא פירק את האניה על גדה אחת, העביר אותה בחלקים לי